

УДК 378.416

Аврамчук А. М.
Аспірант Інституту інформаційних технологій
і засобів навчання НАПН України

АНАЛІЗ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ЕЛЕКТРОННИХ ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ В ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

У статті наведено аналіз наукових досліджень і праць щодо використання мультимедійних електронних освітніх ресурсів, зокрема з мовних дисциплін в інформаційно-освітньому середовищі вищих навчальних закладів.

Ключові слова: інформатизація освіти, інформаційно-комунікаційні технології, електронні освітні ресурси, електронні ресурси навчального призначення, мультимедійні електронні освітні ресурси.

Аврамчук А. М. *Анализ научных исследований по использованию мультимедийных электронных образовательных ресурсов в информационно-образовательной среде высших учебных заведений. В статье приведен анализ научных исследований и работ по использованию мультимедийных электронных образовательных ресурсов, в частности, по языковым дисциплинам в информационно-образовательной среде высших учебных заведений.*

Ключевые слова: информатизация образования, информационно-коммуникационные технологии, электронные образовательные ресурсы, электронные ресурсы учебного назначения, мультимедийные электронные образовательные ресурсы.

Avramchuk A. *Analysis of research for use electronic multimedia educational resources in the information and educational environment of higher education institutions. The article presents analysis of research and work for the use electronic multimedia educational resources, including language disciplines in the information-educational environment of higher education.*

Key words: informatization of education, information and communication technology, electronic educational resources, electronic resources for educational purposes, multimedia electronic educational resources.

В останні роки Україна взяла курс на інтеграцію до єдиного освітнього простору з Європою, що у свою чергу буде сприяти модернізації та вдосконаленню освітньої галузі. Одним з важливих аспектів у цьому процесі є інформатизація освіти. Як зауважив В. Ю. Биков: «Поняття «інформатизація освіти» пов'язується з широким впровадженням у систему освіти методів і засобів інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ)» [3]. Одними з таких провідних засобів ІКТ є мультимедійні електронні освітні ресурси (мультимедійні ЕОР). Мультимедійні ЕОР покращують освітній процес, роблять його більш інформативним, наочним, насиченим та інтенсивним, сприяють розвитку особистості, що навчається. Використання мультимедійних технологій, зокрема мультимедійних ЕОР, є дієвим засобом навчання іноземних мов, що виявляється у здатності побудувати процес навчання відповідно до індивідуальних особливостей студента, сприяти глибшому засвоєнню знань і підвищенню навчальної мотивації, залучати студентів до творчого мислення, аналізу, розв'язання проблемних завдань у середовищі, максимально наближеному до автентичного [18].

Мета статті – аналіз наукових досліджень щодо використання мультимедійних електронних освітніх ресурсів, зокрема з мовних дисциплін в інформаційно-освітньому середовищі вищих навчальних закладів.

На сьогоднішній день існує велика кількість наукових праць, в яких висвітлено використання ЕОР в інформаційно-освітньому середовищі вищих навчальних закладів. Питання дослідження якості ЕОР ведуться вченими у різних напрямках, зокрема: змістово-методичні, дизайн-ергономічні та техніко-технологічні показники розкрито у працях І. В. Роберт [20] і І. Е. Вострокнута [6]; критерії якості ЕОР для платформ дистанційного навчання визначені Н. В. Морзе і О. Г. Глазуною [16]; проблеми впровадження ЕОР у навчальний процес відображені в роботах В. Ю. Бикова., В. В. Лапінського [4], В. П. Вембер [5] та ін.

Грунтовно розкрито створення і використання ЕОР у праці В. Ю. Бикова та В. В. Лапінського [4]. Автори дають чітке тлумачення поняттю ЕОР як сукупності електронних інформаційних об'єктів (документів, документованих відомостей та інструкцій, інформаційних матеріалів та ін.), інформаційно-об'єктного наповнення електронних інформаційних систем (електронних бібліотек, архівів, банків даних, інформаційно-комунікаційних мереж та ін.), призначених для інформаційного забезпечення функціонування і розвитку системи освіти (СО).

Відповідно до напрямів використання ЕОР поділяються на:

- електронні ресурси навчального призначення;
- електронні ресурси для підтримки наукових досліджень;
- електронні ресурси управлінського призначення.

В. Ю. Биков і В. В. Лапінський зазначають те, що стосується електронних ресурсів навчального призначення (ЕРНП): «Певна і необхідна ЕРНП множина утворює базу електронних предметно інформаційних ресурсів навчального середовища сучасних педагогічних систем. Педагогічні технології застосування конкретних ЕРНП у навчально-виховному процесі передбачаються відповідними методиками навчання. Водночас посилання на певні ЕРНП вводяться в навчально-методичні матеріали, в інструктивні матеріали з використання комп'ютерно-орієнтованих засобів і систем у формі їх електронних адрес (наприклад, електронних адрес у локальних комп'ютерних мережах і/або Інтернет адрес), за якими може бути здійснений доступ до відповідних ЕРНП (наприклад, до тих, що існують екстериторіально, тобто у відкритому електронному освітньому просторі).

Використання ЕРНП як засобу навчання, відповідно до цілей дидактичних завдань і за допомогою спеціального (базового) програмного (операційних систем, пакетів прикладних програм, програм управління зовнішніми пристроями та ін.) й апаратного забезпечення комп'ютера та ІКМ дозволяє здійснити і/або підтримати: збереження навчальних інформаційних об'єктів, їх реорганізацію, опрацювання, комунікацію, гнучке й адаптивне формування статичних і динамічних дидактичних об'єктів, інтерактивну взаємодію учасників навчального процесу, предметно-образне відображення інформаційних об'єктів (в аудіальній, візуальній або аудіовізуальній формах), управління зовнішніми типовими і спеціальними пристроями і приладами (комп'ютерно орієнтованими засобами навчання), що входять до складу лабораторних комплектів або комплексів та ін. Для підвищення дидактичної ефективності застосування ЕРНП ці засоби навчання застосовуються в навчально-виховному процесі спільно з іншими навчально-методичними матеріалами (наприклад, паперовими підручниками і посібниками, методичними рекомендаціями для вчителів, учнів), утворюючи комп'ютерно-орієнтовані програмно-методичні комплекси» [4, с. 3–4].

На думку В. Ю. Бикова, електронні ресурси навчального призначення можна класифікувати за різними критеріями. Наприклад, у складі ЕРНП можна виокремити комп'ютерні програми навчального призначення й електронні дані навчального призначення [4].

Навчальні програми за рівнем групування діляться на:

- окремі навчальні програми;
- системні сукупності (колекції) навчальних програм.

Навчальні дані за рівнем групування їх поділяють на:

- окремі дані;
- бази даних.

В. М. Дем'яненко, Г. П. Лаврентьєва, М. П. Шишкіна наводять таку класифікацію ЕРНП за складником в організації процесу навчання (див. рис. 1, 2) [8]:

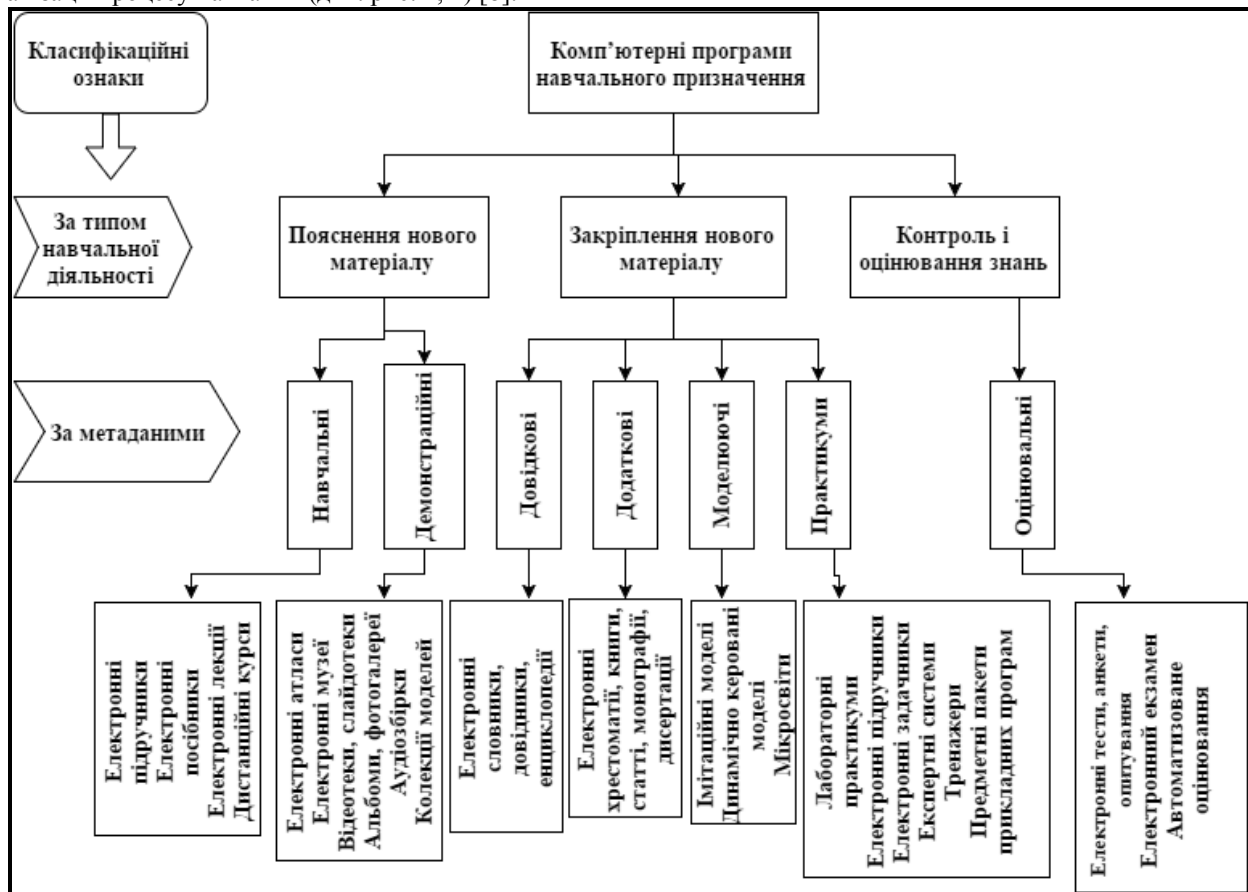

Рис. 1. Класифікація електронних ресурсів навчального призначення (програми)

С. М. Денисенко у дисертаційному дослідженні надає уявлення щодо змісту ЕОР: «структурування навчального матеріалу, навігація, ергономічність тексту. Навчальний матеріал має бути добре структурованим. Структуру контенту на першому рівні утворює основний навчальний матеріал, поділений на невеликі порції інформації з чіткими, короткими заголовками та доповнений, за необхідності, ілюстраціями, анімаціями, таблицями. Щоб не ускладнювати сприйняття матеріалу, варто використовувати динамічні підказки для пояснення термінів і понять. Інформацію другого рівня використовують з метою уникнення перевантаження основного тексту, це по суті додатковий матеріал, який допомагає ширше висвітлити питання, доповнити його, розширити. При структуруванні матеріалу важливо передбачити можливість виклику необхідних об'єктів з інших тем, на які є

посилання. Структурування навчального матеріалу тісно пов'язане з навігацією – пересуванням по навчальному курсу. Навігація ЕОР має бути простою, наочною та чітко орієнтувати в інформаційно-навчальному просторі (позначати місце – тему, розділ, де знаходиться особа, яка навчається) [9, с. 34–35].

На думку С. І. Маслова, це дає можливість впливати на свідомі і несвідомі процеси, які протікають у мозку особи, яка навчається, підвищуючи їх ефективність і продуктивність [11, с. 400].

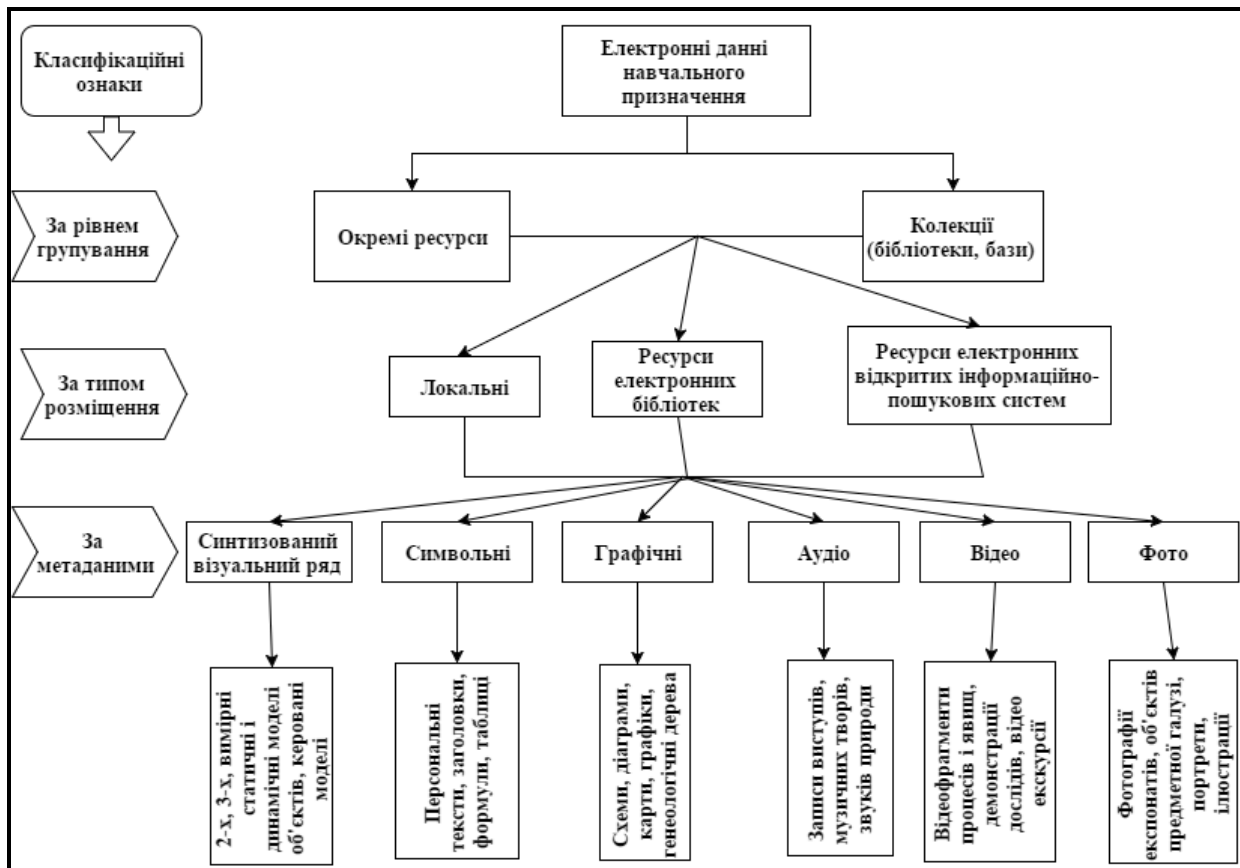

Рис. 2. Класифікація електронних ресурсів навчального призначення (дані)

Тому проаналізовані вище наукові праці дають нам змогу стверджувати, що впровадження і використання електронних освітніх ресурсів, зокрема мультимедійних, в інформаційно-освітньому середовищі ВНЗ є дуже актуальною проблемою сьогодення. Ця проблема висвітлюється багатьма дослідниками у наукових працях: В. В. Лапінський [15], С. М. Денисенко [9], Т. А. Бабенко [1], Н. Ю. Ішук [12], В. Ф. Заболотний [10], М. І. Жалдак [17] та ін.

С. М. Денисенко дає таке визначення мультимедійних ЕОР і проектування мультимедійних ЕОР. Мультимедійні ЕОР – це сукупність мультимедійних даних (текст, графіка, фото, відео і аудіо, анімація, 3-D моделі), що відображає певний предметний зміст, сприйняття та робота з якою забезпечує досягнення дидактичних цілей, формування знань, вмінь, навичок і пізнавальних якостей в осіб, які навчаються. Проектування мультимедійних ЕОР – це діяльність зі структурування і зовнішнього оформлення навчального матеріалу шляхом його обґрунтованого подання мультимедійними даними на екрані в естетичному керованому вигляді з метою створення максимально ефективних умов для реалізації навчання з використанням ІКТ. Основна мета цього процесу – створити сприятливі умови для реалізації навчальної діяльності, що можливо лише при комплексному підході до створення ЕОР, коли поряд із технічною реалізацією здійснюється врахування психолого-педагогічних засад [9].

Як зазначає у своїй праці В. В. Лапінський [15], для визначення місця мультимедійних засобів навчання у системі засобів навчання і навчальному процесі слід враховувати те, що їх педагогічно доцільне застосування:

- 1) сприяє розвитку в учнів наочно-образного мислення;
- 2) стимулює увагу (мимовільну і довільну) на етапі подання навчального матеріалу;
- 3) сприяє активізації навчально-пізнавальної діяльності учнів;
- 4) дає змогу пов'язати теоретичні питання, що вивчаються, з практикою;
- 5) збільшує можливості показу практичних застосувань явищ, які безпосередньо не можуть спостерігатись учнями на уроці;
- 6) створює можливості для моделювання процесів і явищ;
- 7) дає змогу у найдоступнішій формі систематизувати і класифікувати явища, що вивчаються, із застосуванням схем, таблиць, спеціальним чином форматowanego тексту тощо;

8) сприяє формуванню мотивації навчання, підвищенню інтересу до навчання, створенню установки на ефективне навчання;

9) дає змогу достатньо швидко і просто оцінити рівень засвоєння навчального матеріалу суб'єктами навчання і групою (класом) у цілому.

Е. В. Суботіна наголошує на тому, що мультимедійні комп'ютерні засоби дозволяють користувачеві одночасно сприймати візуальну та аудіоінформацію. Мультимедіа також містить і гіпермедію, яка об'єднує мультимедійні ресурси разом і дозволяє користувачам обирати власний шлях всередині програми [22].

П. Ф. Шпірко поділяє засоби мультимедіа на *навчальні* (надають навчальну інформацію), *діагностичні* (визначають рівень підготовки та інтелекту студента), *інструментальні* (відповідають за конструювання, підготовку навчально-методичних матеріалів і створення сервісної надбудови), *предметно орієнтовані* (призначені для імітаційного моделювання), *керувальні* (спрямовують діяльність студентів у процесі виконання роботи), *адміністративні* (відповідають за автоматизацію процесу навчання), *тренувальні* (тренажери), *контрольовальні* (контроль за рівнем засвоєння матеріалу), *інформаційно-довідкові*, *імітаційні*, *демонстраційні*, *ігрові та позакласні* [24].

П. Г. Рогулін визначає, що основними характерними особливостями мультимедійних технологій є: об'єднання багатокомпонентного інформаційного середовища (тексту, звуку, графіки, фото, відео) в однорідному цифровому поданні; забезпечення надійного (відсутність спотворень при копіюванні) і довговічного зберігання (гарантійний термін зберігання – десятки років) великих обсягів інформації; простота переробки інформації (від рутинних до творчих операцій) [19, с. 126].

І. Белікова вважає, що застосування мультимедійних засобів у навчанні дозволяє:

- вирішити задачі гуманізації освіти;
- підвищити ефективність навчального процесу;
- розвинути професійно-особистісні якості студентів (здібність до самоосвіти, самовиховання, самонавчання, саморозвитку, творчі здібності, уміння застосовувати отримані знання з практики, пізнавальний інтерес, ставлення до праці);
- розвинути комунікативні і соціальні здібності студентів;
- суттєво розширити можливості індивідуалізації і диференціації навчання за рахунок надання кожному студенту персонального педагога, роль якого виконує комп'ютер;
- визначити студента як активного суб'єкта пізнання, визнати його самоцінність;
- врахувати суб'єктивний досвід студента, його індивідуальні особливості;
- прищепити студенту навички роботи з сучасними технологіями, що сприяє його адаптації до соціальних умов, що швидко змінюються, для успішної реалізації своїх професійних завдань;
- інтенсифікувати всі рівні освітнього процесу: підвищення ефективності і якості освітнього процесу за рахунок реалізації унікальних з точки зору педагогічних вживань, можливостей мультимедійних технологій; забезпечення спонукальних мотивів до здобування освіти, що обумовлюють активізацію пізнавальної діяльності з використанням засобів мультимедіа [2].

На думку В. В. Осадчого [21, с. 269], мультимедійні технології дозволяють викладачу:

- 1) продемонструвати як звичний навчальний матеріал, так і той, що не можливо продемонструвати реально на занятті (Н-р.: фізичні досліди, хімічні реакції, географічні об'єкти тощо), причому демонстрація може бути динамічною та інтерактивною;
- 2) створити ефект власної присутності (Н-р.: аудіо-лекції для дистанційної чи заочної освіти);
- 3) надати інструмент для напрацювання навчальних умінь (Н-р.: на тренажерах, моделях навчальних об'єктів тощо);
- 4) забезпечити можливість інтенсифікації навчання та підвищення мотивації навчання;
- 5) забезпечити індивідуалізацію та диференціацію навчального процесу за рахунок можливостей інтерактивного діалогу;
- 6) підтримувати увагу у процесі засвоєння навчального матеріалу і стимулювати когнітивні аспекти навчання;
- 7) забезпечити високий ступінь самостійної роботи студентів у світовому інформаційному просторі, що виступає фактором активізації пізнавальної діяльності студентів.

Мультимедійні технології надають можливість студенту:

- 1) отримати навчальний матеріал у зручній для нього формі (аудіо, відео чи текст);
- 2) відчутти реальну ситуацію навчання у ВНЗ (віртуальну присутність);
- 3) отримати інструмент для напрацювання навчальних умінь;
- 4) скоротити час на вивчення матеріалу (Н-р.: завдяки прослуховуванню навчального матеріалу під час переїзду у громадському транспорті);
- 5) організувати процес навчання відповідно до своїх індивідуальних потреб.

В. В. Осадчий також виділяє педагогічні умови, що сприяють зануренню студентів у мультимедійне освітнє середовище:

- 1) побудова навчальної діяльності на основі можливостей і специфічних особливостей мультимедійних технологій;
- 2) впровадження на заняттях і у процесі самостійної роботи мультимедійних технологій навчання;

3) активізація пізнавальної діяльності студентів з використання мультимедійних програм у навчальній і майбутній професійній діяльності;

4) мотивація до створення студентами мультимедійних програм навчального призначення;

5) розробка майбутніми вчителями власних мультимедійних програм.

Мультимедійні засоби дозволяють задіяти майже всі органи чуття студентів, поєднуючи друкований текст, графічне зображення, рухоме відео, статичні фотографії та аудіозапис, створюючи «віртуальну реальність» справжнього спілкування. Доведено, що застосування мультимедійних матеріалів і комп'ютерних мереж скорочує час навчання майже втричі, а рівень запам'ятовування через одночасне використання зображень, звуку, тексту зростає на 30–40 відсотків [23].

Усі перераховані вище мультимедійні засоби, мультимедійні ЕОР та їх можливості і особливості є необхідними для впровадження у навчальний процес з мовних дисциплін.

На думку А. М. Гуржія і Л. А. Карташової, сучасний учитель, зокрема й учитель іноземних мов (ІМ), зобов'язаний уміти використовувати ІТ у професійній діяльності, знаходити місце їх доцільному і своєчасному використанню. Саме ця вимога часу дозволяє задати вектор інтеграції сучасних інформаційних технологій у систему освіти України, визначити вихідні вимоги до процесу інформатизації навчання, підготовки вчительських кадрів, змісту підручників, методик навчання, необхідного матеріально-технічного забезпечення, побудови інфраструктури, фінансового забезпечення тощо [7].

Проблемі використання інформаційно-комунікаційних технологій під час викладання ІМ присвячена низка наукових робіт дослідників: Ю. Британ, Т. Каменевої, Т. Коваль, О. Кужель, Н. Майер, Н. Мочуліної, Є. Плотнікова, З. Соломко, О. Сороки, Б. Шуневича та ін. У працях дослідників: Є. Полат, М. Ботвенко і А. Гарцова, А. Конишева, Р. Мільруд, В. Creemers, С. Campbell розглядаються різні технології навчання іноземних мов.

Сучасні мультимедійні технології навчання ІМ можуть широко використовуватися для ознайомлення студентів з новим мовним матеріалом, новими зразками, на етапі тренування та застосування знань, навичок і вмінь. За їх допомогою студенти мають можливість виконувати такі види навчальної діяльності: тренувати правопис; вивчати лексичний матеріал; удосконалювати розуміння аудіотексту; розвивати техніку читання; вивчати граматику; навчатися писемного мовлення; тренувати вимову [23].

О. О. Карпова у своєму науковому дослідженні зазначає, що «мультимедійна технологія має науковий аспект, оскільки є частиною педагогічної науки і вивчає та розробляє цілі, зміст і методи навчання, а також процесуально-описовий і процесуально-дієвий аспекти для реалізації педагогічного процесу з використанням мультимедійних засобів навчання та сучасної методики викладання іноземної мови. Мультимедійна технологія, як і будь-яка педагогічна технологія, має такі особливості: інтеграційні ознаки, комунікативні ознаки, структуру, функціональні характеристики; їй притаманні принципи історичності і наступності, а також ефективність, мобільність, валеологічність, відкритість, проектованість та індивідуалізація. Автор також виділяє такі ієрархічно субпідрядні рівні мультимедійної технології, як загальнодидактичний (мультимедійна технологія характеризує цілісний освітній процес у навчальному закладі, на певному ступені навчання і визначається як система з певними цілями, змістом, засобами і методами навчання), предметний (мультимедійна технологія є сукупністю методів і засобів для реалізації визначеного змісту навчання і виховання в межах однієї дисципліни), локальний (мультимедійна технологія є технологією окремих частин навчально-виховного процесу, окремих дидактичних і виховних завдань, окремих видів діяльності, конкретного заняття; технологією засвоєння нових знань, повторення і контролю матеріалу, самостійної роботи студентів тощо)» [13, с. 7].

М. Варшауер (M. Warshauer) [25, с. 1–14] визначає три фази комп'ютерного навчання іноземних мов (КНІМ): біхевіористичне КНІМ, комунікативне КНІМ та інтегративне КНІМ.

Біхевіористичне КНІМ відображає біхевіористичні теорії навчання і спирається на тренування і практику, де у ролі викладача виступає комп'ютер (надає інструкції, оцінює). Біхевіористичне КНІМ головним чином спрямоване на засвоєння граматичного і лексичного матеріалу. Недоліком цього методу є те, що він не дає можливості здійснити справжню комунікацію.

Комунікативне КНІМ пов'язане з розвитком комунікативного методу навчання і спрямоване на створення природного середовища для використання мови, навчає граматиці опосередковано, дозволяє студентам створювати власні висловлювання і гнучко реагує на варіантність відповідей студента. Серед програмних засобів, спрямованих на КНІМ, можна назвати ігрове навчання, поетапне читання, реконструкцію тексту. Тут комп'ютер все ще є джерелом інформації, однак студенти вже мають більший контроль на відміну від біхевіористично-спрямованих програм.

Інтегровані підходи до КНІМ базуються на двох важливих технологічних розробках: мультимедійних комп'ютерах і мережі Інтернет. Мультимедійні комп'ютерні програмні засоби дозволяють користувачеві одночасно сприймати візуальну і аудіоінформацію. Мультимедіа також включає в себе і гіпермедію, яка об'єднує мультимедійні ресурси разом і дозволяє користувачам обирати власний шлях всередині програми.

Т. І. Коваль наголошує, що з появою комп'ютерів, мультимедійної проєкційної техніки та мережних засобів зв'язку як інтерактивної платформи для професійної підготовки майбутніх фахівців, а також під впливом впровадження у вищі навчальні заклади особистісно орієнтованої парадигми освіти і реалізації діяльнісного та інтегративного підходів методи та засоби навчання почали швидко видозмінюватися та розвиватися. З'явилися комп'ютерно орієнтовані методи навчання, основними цілями застосування яких у процесі навчання іноземних мов є: розвиток уваги, фантазії, уяви, спостережливості, нестандартності мислення, інтересу до навчання;

формування полікультурної особистості; виховання системності, логічності, критичності і креативності мислення, а також працездатності, допитливості, пізнавальної самостійності та наполегливості в досягненні поставленої мети; активізація навчально-пізнавальної діяльності студентів; заповнення прогалів у знаннях, уміннях і навичках з іноземних мов; розвиток умінь самонавчання, саморозвитку та самовдосконалення; формування вмінь мислити, творити, самостійно здобувати та засвоювати знання, уміння і навички. Серед комп'ютерно орієнтованих методів навчання науковець вирізняє саме ті, які доцільно застосовувати в поєднанні з традиційними у процесі навчання іноземних мов. До них належать:

- наочні комп'ютерно орієнтовані методи навчання – мультимедійні лекції, комп'ютерні презентації навчально-методичного матеріалу тощо;
- комп'ютерне навчання іноземних мов – робота з електронними посібниками та підручниками, електронними кейсами та мовними портфелями, електронними енциклопедіями та словниками, системами машинного перекладу та ін.;
- методи комп'ютерної діагностики готовності студентів до занять – діагностичне комп'ютерне тестування;
- комп'ютерно орієнтовані методи навчального контролю і самоконтролю – автоматизоване тестування;
- проблемно-дискусійні комп'ютерно орієнтовані методи навчання – Інтернет-дискусії, вебінари, ТВ-семінари та ін.;
- комп'ютерно-імітаційні методи навчання – рольові та ділові комп'ютерні ігри;
- дослідницькі комп'ютерно орієнтовані методи навчання – метод телекомунікаційного проекту та ін.

[14].

Отже, аналіз наукових досліджень показує, що використання мультимедійних ЕОР в інформаційно-освітньому середовищі вищих навчальних закладів може індивідуалізувати процес навчання, активізувати діяльність студентів під час навчання, урізноманітнити форми проведення занять, а також сприяти формуванню і розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності у викладачів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бабенко Т. А. Применение средств мультимедиа в процессе обучения будущих учителей информационным технологиям : дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / Т. А. Бабенко. – Армавир, 2003. – 201 с.
2. Белікова І. Мультимедійні засоби навчання – запорука підвищення якості навчання іноземних мов у ВНЗ [Електронний ресурс] / І. Белікова. – 2013. – Режим доступу : http://irbisnbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/ttmuo_2013_12_5.pdf.
3. Биков В. Ю. Інформатизація освіти / В. Ю. Биков // Енциклопедія освіти України / Акад. пед.наук України; Головний ред. В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – С. 360–362.
4. Биков В. Ю. Методологічні та методичні основи створення і використання електронних засобів навчального призначення / В. Ю. Биков, В. В. Лапінський // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2012. – №2(98). – С. 3–6.
5. Вембер В. П. Інформатизація освіти та проблеми впровадження педагогічних програмних засобів в навчальний процес / В. П. Вембер // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2007. – № 2 (3) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ime.edu-ua.net/em3/emg.html>
6. Вострокнутов І. Е. Теорія і технологія оцінки якості програмних засобів освітнього призначення / І. Е. Вострокнутов. – М. : Госкоорцентр інформаційних технологій, 2005. – 300 с.
7. Гуржій А. М. IT-готовність вчителів іноземних мов: методологія, теорія, технології: навчальний посібник / А. М. Гуржій, В. В. Лапінський, Л. А. Карташова. – Київ, 2013. – (Інститут обдарованої дитини НАПН України).
8. Дем'яненко В. М. Методичні рекомендації щодо добору і застосування електронних засобів та ресурсів навчального процесу / В. М. Дем'яненко, Г. П. Лаврентьєва, М. П. Шишкіна // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2013. – № 2. – С. 44–48.
9. Денисенко С. М. Психолого-педагогічні засади проектування мультимедійного контенту електронних освітніх ресурсів для вищого навчального закладу : дис. канд. пед. наук : 13.00.10 / Денисенко С. М. – Київ, 2013. – 261 с.
10. Заболотний В. Ф. Освітні мультимедійні ресурси для вищої школи / В.Ф. Заболотний // Збірник науково-методичних праць «Теорія та методика вивчення природничо-математичних і технічних дисциплін» : Наукові записки Рівненського держ. гуманітарного університету. – 2009. – 183 с.
11. Інформатизація освіти: напрямки, засоби, технології: [посібник для системи підвищення кваліфікації] / Под общ. ред. С. И. Маслова. – М. : Издательство МЭИ, 2004. – 868 с.
12. Іщук Н. Ю. Застосування засобів мультимедіа у процесі підготовки економістів у вищих навчальних закладах I-II рівнів акредитації : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Іщук Н. Ю.; Вінницький держ. педагогічний ун-т ім. Михайла Коцюбинського. – Вінниця, 2004. – 20 с.
13. Карпова О. О. Дідактичні умови навчання іноземної мови майбутніх економістів засобами мультимедійних технологій : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.09 «Теорія навчання» / Карпова О. О. – Київ, 2015. – 21 с.
14. Коваль Т. І. Інтерактивні технології навчання іноземних мов у вищих навчальних закладах [Електронний ресурс] / Т. І. Коваль. – 2011. – Режим доступу : <http://core.ac.uk/download/pdf/11083886.pdf>.
15. Лапінський В. В. Проектування електронних засобів навчання з урахуванням проблем управління навчальним процесом [Електронний ресурс] / В. В. Лапінський – Режим доступу : http://undip.org.ua/upload/iblock/358/5_14.pdf.
16. Морзе Н. В. Критерії якості електронних навчальних курсів, розроблених на базі платформ дистанційного навчання / Н. В. Морзе, О. Г. Глазунова // Інформаційні технології в освіті: Зб. наук. праць. – Випуск 4. – Херсон : ХДУ, 2009. – С. 63–75.
17. Мультимедійні системи як засоби інтерактивного навчання: посібник / М. І. Жалдак, М. І. Шут, Ю. О. Жук, Н. П. Дементівська, та ін. / За редакцією Ю. О. Жука. – К. : Педагогічна думка, 2012. – 112 с.
18. Плотніков Є. О. Формування англомовної рецептивної граматичної компетенції у майбутніх учителів з використанням мультимедійних навчальних засобів: дис. канд. пед. наук : 13.00.02 / Плотніков Є. О. – Київ, 2012. – 322 с.

19. Рагулин П. Г. Информационные технологии: электрон. учеб / П. Г. Рагулин. – Владивосток : ТИДОТ Дальневост. ун-та, 2004. – 208 с.
20. Роберт И. В. Теория и методика информатизации образования (психолого-педагогический и технологический аспекты) / И. В. Роберт. – М. : ИИО РАО, 2008. – 274 с.
21. Система інформаційно-технологічного забезпечення професійної підготовки майбутніх учителів в умовах педагогічного університету: [монографія] / В. В. Осадчий; за ред. С. О. Сисоевої. – Мелітополь : Видавничий будинок ММД, 2012. — 420 с.
22. Суботіна Е. В. Можливості використання мультимедійних технологій в процесі вивчення іноземної мови в ВНЗ / Е. В. Суботіна // Науковий вісник КУЕІТУ : Нові технології. – К., 2009. – №4 (26). – С. 138–140.
23. Чередніченко Г. А. Застосування мультимедійних технологій у процесі навчання іноземним мовам [Електронний ресурс] / Г. А. Чередніченко, Л. Ю. Шапран, Л. І. Куниця. – 2010. – Режим доступу : <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2103/1/30.pdf>.
24. Шпірко П. Ф. Сучасні та інноваційні підходи викладання англійської мови для студентів інженерних факультетів [Електронний ресурс] / П. Ф. Шпірко. – Режим доступу : <http://lc.kpi.ua/node/83>. – Назва з екрану.
25. Warshauer M. Computer Learning Networks and Student Empowerment / M. Warshauer // System. –1996.–№ 24.– с. 1–14.

УДК 811.161.

Безвін Ю. Г.

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

ЛІНГВОМЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЕЛЕКТРОННИХ СТАТЕЙ-НОВИН У ФОРМУВАННІ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ОСОБИСТОСТІ

У статті розглядається лінгвометодична характеристика електронних статей-новин як матеріалу для формування соціокультурної компетентності. Уточнені лінгвістичні та методичні характеристики статей-новин як джерела та різновиду актуальної соціокультурної інформації.

Ключові слова: соціокультурна компетентність, електронна стаття-новина.

Безвін Ю. Г. Лингвометодические особенности электронных статей-новостей для формирования социокультурной компетентности. В статье рассматривается лингвометодическая характеристика электронных статей-новостей в качестве материала для формирования социокультурной компетентности. Уточнены лингвистические и методические характеристики статей-новостей как источника и разновидности актуальной социокультурной информации.

Ключевые слова: социокультурная компетентность, электронная статья-новость.

Bezvin I. Electronic e-news article as a material for forming sociocultural competence. In this article linhvometodychna characteristics of electronic news articles as a material for forming sociocultural competence. Refined linguistic characteristics and methodological articles as news sources and types of relevant sociocultural information.

Key words: socio-cultural competence, e-news article.

Формування соціокультурної компетентності у майбутніх викладачів англійської мови у мовних вищих навчальних закладах викликане необхідністю формування всебічно розвиненої, толерантної особистості майбутнього викладача, який уміє спілкуватись, а також вміє навчати такого спілкування своїх студентів. Процес формування соціокультурної компетентності обговорюється багатьма вченими-методистами: Н. Ф. Бориско (1999), В. В. Сафонова (1996), П. В. Сисоев (2003), О. Б. Тарнопольский, Н. К. Скляренко (2000), Н. Б. Ішханян (1997), А. А. Миролюбов (2001).

У цьому процесі значущим є відбір соціокультурного матеріалу, за допомогою якого здійснюється навчання. Оскільки формування соціокультурної компетентності відбувається інтегровано і комплексно з формуванням мовленнєвої компетентності у читанні, аудіюванні, говорінні та письмі, існують різні джерела, які забезпечують такий соціокультурний матеріал для навчання, зокрема, тексти, які місять відомості, як з історії країни виучуваної мови, так і з її сучасного життя.

Значно більша кількість інформації надходить з читання. Саме читання як один з основних видів мовленнєвої діяльності, інтегрує у собі формування соціокультурної компетентності у майбутніх викладачів англійської мови. У методичній науці підкреслюється величезна роль читання автентичних текстів для формування СКК. Питання навчання читання автентичних текстів вивчається у роботах Н. В. Кулібіної (1978), Л. П. Рудакової (2004), Л. П. Смелякової (1992). За твердженням російської дослідниці О. Д. Вокуєвої, соціокультурна компетентність формується не лише на основі художніх текстів, оскільки художній текст не завжди може задовольняти сучасним умовам реальної комунікації та не завжди може надавати актуальний сучасний соціокультурний матеріал [1]. З цієї точки зору вдалою альтернативою є автентичні статті-новини, які належать до суспільно-політичного стилю та є публіцистичним текстом. З огляду на це необхідно розглянути лінгвометодичні характеристики електронних статей-новин як матеріалу для формування соціокультурної компетентності у майбутніх викладачів англійської мови.

Ефективність формування соціокультурної компетентності залежить від розуміння лінгвістичних і методичних особливостей текстів, які розміщуються у британських та американських автентичних електронних виданнях, що визначає актуальність цієї статті.